

Når Peter ønsker sig en bog om skildpadder

En kommentar til Young Readers Programme

RACHEL RÖST, STIFTER OG FORMAND FOR FORENINGEN LÆS FOR LIVET, KOMMENTERER ARTIKLEN 'YOUNG READERS PROGRAMME: DEVELOPING A LOVE OF READING THROUGH BOOK GIFTING'

The National Literacy Trust fokuserer på læselysten som kerne i deres program. Hvilken lettelse. Der er rigelig pligtlæsning i børns liv, og det har tendens til at dræbe læselysten. Vi hylder også læselysten i Læs for Livet. Vores forening samler bøger ind og donerer biblioteker til institutioner for udsatte børn og unge. For nylig har vi udvidet målgruppen til alle udsatte børn og unge i Danmark. Inden vi donerer bøger, spørger vi børnene og de unge, hvilke bøger de ønsker sig. Det betyder, at læselysten bliver kickstartet, og de glæder sig til, biblioteket kommer. I den store danske læsevaluundersøgelse i 2017 svarede 46 procent af de adspurgte skoleelever, at de ville læse mere, hvis emnet interesserede dem.¹ Det peger på, at børnene ikke oplever, at de i hverdagen bliver præsenteret nok for bøger, der interesserer dem. Læs for Livet har et motto, der lyder: Det vigtigste er ikke, *hvad* de læser, men *at* de læser. The National Literacy Trust tager også ønsker om joke-bøger og tegneserier alvorligt, og denne mangel på snobberi er værd at notere sig. Børn skal opleve, at deres læseønsker bliver taget alvorligt og ikke dømt.

” **The National Literacy Trust fokuserer på læselysten som kerne i deres program. Hvilken lettelse.**

The National Literacy Trust forærer bøger til elever i udsatte områder – og for mange er det første gang, de ejer en bog. Det giver god mening, at læselysten øges, når et barn for første gang står med sin egen bog i hænderne, blank og ny, med duften af tryksværte, når man bladrer. I Læs for Livet inviterer vi på besøg i vores store hyggelige bogkælder. Så må børnene og de unge gå rundt og snuse og vælge fem bøger til sig selv eller én, de holder af. Det er meget populært, og de går til valg af bøger med enorm omhyggelighed. Vi mærker, at de ofte ikke er vant til at få foræret noget. Socialpædagoger og lærere fortæller, at besøgene styrker læselysten og forholdet til bøger generelt. The National Literacy Trust fremhæver netop de to elementer, der både indgår i deres program og i Læs for Livets besøg: Vigtigheden af valg og bovejerskab. De to elementer er kraftfulde og værd at tænke ind i projekter på dansk grund også.

Lærerne bliver også involveret i The National Literacy Trust. Det giver mening at sørge for, at de voksne, der har mest indflydelse på børnene liv, også bakker op om læselysten. Lærere har tendens til at præsentere børnene for bøger, hvor de kan udvikle læseteknik og lære litteraturanalyse. Det

1 Hansen, S. R., Gissel, S. T., & Puck, M. R. (2017). *Børns læsning 2017 – en kvantitativ undersøgelse af børns læse- og medievaner i fritiden*. Tænketanken Fremtidens Biblioteker, Læremiddel.dk.

er bare ikke altid læselystfremmende, når Peter i virkeligheden ønsker sig en bog om skildpadder, og Clara vil læse detektivhistorier. Lærerne skal fange, hvor vigtig læselyst er. I Læs for Livet har vi også øje for, hvor centrale de voksne omkring børnene er. Vi holder kurser for socialpædagoger, og her er det nødvendigt, at vi i det hele taget forklarer, hvorfor læsning og læselyst er vigtig. Er de voksne først tændt på at gøre en indsats på disse områder, kan de virkelig rykke børnene. Så tager de fx i IKEA og køber ind til at skabe et hyggeligt læsemiljø, der kan kode bøger med hygge og ikke pligt. Eller de begynder selv at læse mere og taler om deres læseoplevelser omkring bordet – og bliver dermed vigtige rollemodeller.

” **Lærere har tendens til at præsentere børnene for bøger, hvor de kan udvikle læseteknik og lære litteraturanalyse. Det er bare ikke altid læselystfremmende, når Peter i virkeligheden ønsker sig en bog om skildpadder.**

I de hele taget genkender vi børnemålgruppen. Og at der generelt er en gennemgribende ulighed i børns læringsniveau. I Danmark viser forskning, at der allerede tidligt i livet er store forskelle på børns sociale, sproglige, førmatiske og emotionelle kompetencer. Når børn forlader børnehaven, er der op til to års forskel på disse kompetencer.² Hvis vi kan samle børnene op med lystlæsning, kan vi være med til at sørge for, at de ikke bliver tabt i skolesystemet. Typisk har netop udsatte børn mest modstand mod bøgerne, fordi de forbinder dem med nederlag. De har særligt brug for den engagerede lærer, events omkring læsning og forfatterskaber – og mulighed for selv at kunne vælge bøger. Her er det en særlig vigtig pointe, at The National Literacy Trust lærer børnene, hvordan de skal vælge en bog. Det er måske en selvfølge for læsehesten, men slet ikke for de alt for mange bogfremmede børn. De skal hjælpes, og det er beundringsværdigt, at The National Literacy Trust har øje for det.

Det engelske program arbejder med stærke redskaber, der kan udligne fattigdom og give bedre trivsel generelt. Det er inspirerende for os som organisation, og der er metoder, vi vil tage med os. Fx er det at lære børnene og de unge, hvordan de finder en bog, der passer til dem, virkelig centralt. Vi knokler videre med flere redskaber til at tænde læselysten. For litteratur kan forandre liv.

Om forfatteren

Rachel Röst er forfatter samt stifter og formand for nonprofitorganisationen Læs for Livet. Organisationen samler bøger ind og donerer biblioteker til steder for udsatte børn og unge. Röst er cand.mag. i litteraturvidenskab og tidligere anbragt barn.

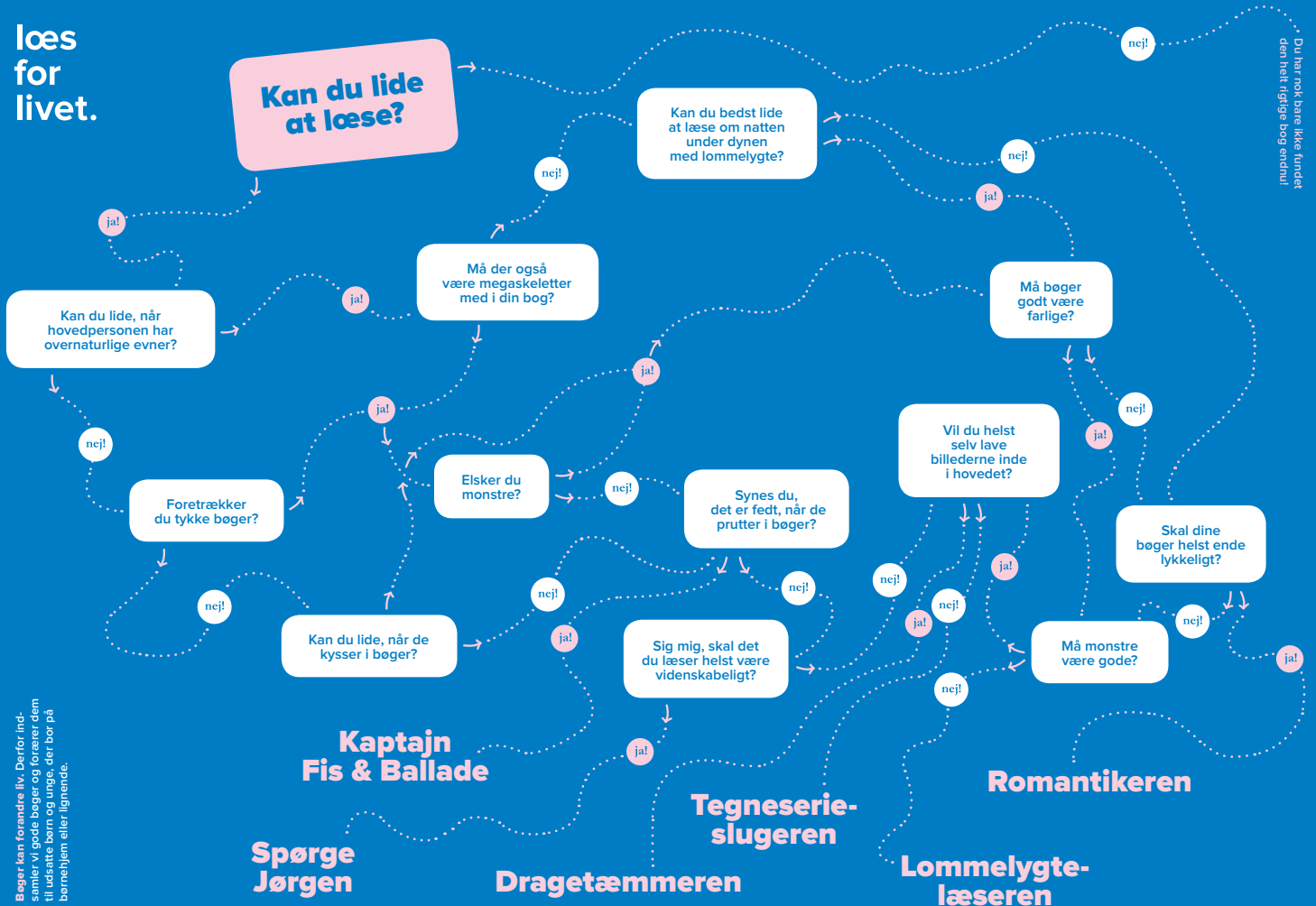
Billede 1 (næste side): Børnetesten er et eksempel på Læs for Livets udvikling af værktøjer. Testen blev til i forbindelse med BogForum, da vi gerne ville have en børneaktivitet på vores stand, der både var underholdende, gav indblik i vores arbejde og anledning til en masse gode samtaler om bøger. Børnetesten er inspireret af de samtaler, vores litteraturguides har med udsatte og anbragte børn, som ofte kræver en legende og kreativ spørgeteknik.

2 Rambøll, Aarhus Universitet & Syddansk Universitet (2016). *Børns tidlige udvikling og læring. Målgrupperapport* (Til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling).

Læs for livet.

Bøger kan forendre liv. Derfor indsamler vi gode bøger og forærer dem til udsatte børn og unge, der bor på børnehjem eller lignende.

Du har nok bare ikke fundet den helt rigtige bog endnu!

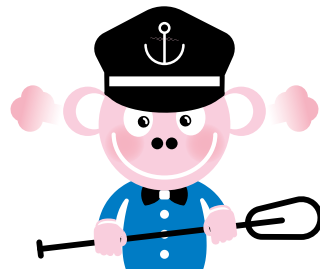

Spørge Jørgen

Spørge Jørgen vil bare gerne lære om verden som den er - ægte. Du vil gerne læse det din kloge lærer kalder "fagbøger" – det kan være alt fra bøger om vulkaner, delfiner, gamle dage, eller hvordan man bygger den fedeste verden i minecraft. Bare emnet interesserer dig, læser du bogen. Der må meget gerne være billeder af, hvordan ting ser ud indvendigt i de bøger, du læser. Læs for livet sender din type masser af bøger om blandt andet dyr, videnskab, historie og altid en rekordbog eller to.

Dragetæmmeren

Dragetæmmeren er vild med magi og overnaturlige væsner. Du læser bøger, der får din fantasi til at spinde derudad med beskrivelser af parallelle verdener, magiske evner og ting, man normalt kun drømmer om om natten. Bøgerne skal helst opsluge dig, så du glemmer alt om den almindeligt kedelige hverdag med skole, madpakker og regntøj. I stedet for ønsker du dig din egen kæletrøje, en tryllestav og en bedste ven, der er elver. Læs for livet sender dig alt godt fra fantasy hylderne: tykke bøger fyldt med mystiske fænomener og gode og onde kræfter.

Kaptajn Fis & Ballade

Kaptajn Fis og Ballade er altid klar med en ny vittighed eller practical joke. En god bog i din verden er sjov, megasjov. Der må gerne være sjove tegninger i, og du er ikke for fin til at grine af en vittighed om prutter eller nogen, der falder og slår sig. Hovedpersonerne kan både være mennesker og dyr, så længe de er sjove og får dig til at flække af grin. Læs for livet forærer din type masser af sjove bøger, der er nemme at læse både med og uden tegninger af alle de sjove og pinlige ting, der foregår i bøgerne.

Lommelygte-læseren

Lommelygtelæseren er ikke bange af sig og sætter pris på et godt gys. Du elsker uhygge og fortæller gerne spøgelseshistorier, når klassen er på lejrskole. Du er ikke bange for blod, og halloween er din yndlingshøjtid. Læs for livet sender din type uhyggelige, skræmmende bøger med alt fra vampyrer til monstre, mumier og spøgelse.

Romantikeren

Romantikeren er en drømmer, der kan lide at snakke om følelser. Måske er du selv ind mellem forelsket, og i hvert fald kan du godt lide at læse bøger, om nogen der er. Du kan lide at se tv serier om venskab og kærlighed. At læse en god bog kan være ligesom at tale med en god ven eller veninde om de andre i klassen eller ens følelser. Læs for livet sender din type de bedste bøger om kærlighed og venskab, vi kan finde – og vi lover de ender godt.

Tegneserie-slugeren

Tegneserie-slugeren elsker, når bøger ikke kun er bogstaver, men også flotte, sjove og vilde tegninger. Måske tegner du selv, og i hvert fald sætter du pris på, at andre kan, så du kan få stillet din sult efter tegneserier. Du er kunstnerisk og kreativ, men også utålmodig – der skal ske noget på alle sider. Læs for livet sender din type alt fra klassiske tegneserier til jumbobøger og graphic novels.